

ON DEIXEN ELS INFANTS DE 0-3 ANYS LES FAMÍLIES?

“El millor país és aquell en què la saviesa col·lectiva garanteix el desenvolupament integral de l'individu.”

“Les qualitats d'un mestre són: l'amor, l'autocontrol, la forta vitalitat, l'humor, la intel·ligència. És la personalitat del mestre el que compta, no el mètode.”

Joan Mascaró i Fornés

Maria Antònia Fiol Mora,
Directora pedagògica del PMEI

A partir d'aquest enunciat es pot plantejar la pregunta: de quin tipus de recursos estem xerrant: per hores? pel temps que el pare i la mare treballen fora de casa?, per relacionar-se amb altres famílies? un lloc on els guardin? un lloc on es socialitzi? O que sigui un servei educatiu? Però en aquestes alçades del segle XXI i amb quatre lleis educatives a la nostra esquena i molts més teòrics que ho avalen, no hi hauria d'haver cap dubte de que els recursos disponibles dins una comunitat per cobrir les necessitats de les famílies amb infants de zero a tres anys haurien de ser sempre educatius.

De fet, els recursos existents sempre eduquen: bé o malament. Sempre es projecta una manera determinada de fer, i de relacionar-se amb l'altre. Però en el moment en què l'infant interactua amb un adult, amb un espai, i amb els objectes que poden estar al seu abast, l'infant sempre aprèn i per tant tot l'educa: la manera de donar el bon dia, la disposició del cos de l'adult, la il·luminació i l'estètica de l'espai, la distribució de material divers que li estimuli els sentits, les activitats proposades...

Posem exemples: Una parella on tots dos treballen i duen el seu fill de dos anys al costat de casa seva. Al matí, a les

nou, quan l'acompanyen, en el centre ja tenen la televisió posada amb una pel·lícula de dibuixos. La pregunta és: això és educatiu? o millor dit: això és l'educació que vull que el meu fill tenguí? És evident que aquest fet educa, jo diria que mal-educa, ja que no té en compte les necessitats ni els interessos dels infants. Què aprèn l'infant davant de la pantalla? Quin és l'objectiu d'aprenentatge que es pretén treballar en aquests moments? Hi ha un adult que dona significat a allò que l'infant veu? És un moment compartit? Per una altra part uns veïnats seus de l'edifici tenen un fill també de dos anys i cada dia el deixen a un altre centre on, a l'entrada, l'infant interacciona amb els altres infants del grup i tenen un moment de comunicació tots junts amb l'adult. Això és educatiu?

Ens podem fer les mateixes preguntes que abans: Què aprèn l'infant en aquests moments? L'activitat està proposada com un recurs per aconseguir un objectiu adequat a les necessitats de desenvolupament dels infants? En aquesta manera de viure el moment hi ha tota una intencionalitat educativa conscient: l'adult acollirà les emocions de l'infant, l'infant experimentarà, amb l'adult i amb els iguals, amb el nou codi que poc a poc va adquirint: el llenguatge, i amb ell expressarà les seves necessitats, les seves idees, les seves propostes. Quines són les diferències de les dues experiències que els in-

fants viuen? Hi ha intencionalitat educativa conscient en les dues?

Qualsevol relació adult-infant és educadora per la qual cosa s'ha de tenir cura amb la qualitat d'aquesta relació, amb la qualitat d'aquest procés, considerant que el més important en aquestes edats són el processos i no sols els objectius a aconseguir. Hem de ser capaços de crear ecosistemes consistents i flexibles que facilitin que els propis infants desenvolupin els seus 100 llenguatges, tal i com amb tanta sensibilitat ho va expressar Loris Malaguzzi en el seu poema. És a dir que els infants es trobin amb uns espais i amb uns adults que proporcionin la confiança física i psicològica necessària, a partir de la qual l'infant podrà posar en joc totes les seves capacitats de manera que les seves experiències dotin de recursos el seu pensament. Segons la ciència del desenvolupament dels darrers vint anys, els infants aprenen més del que mai hauríem pensat.

I quins són els recursos que tenim a la nostra ciutat?

En primer lloc hi ha espais, una cinquantena, que en aquests moments no tenen l'obligació de complir amb cap reglamentació específica per atendre infants d'aquesta franja d'edat, tan sols han de complir amb la llicència d'obertura permanent major que l'Ajuntament concedeix. Són espais on no es controlen quants d'infants estan sota la responsabilitat d'un adult, quina titulació tenen aquestes persones, estan legalment contractades? De quin espai disposa cada infant, quines són les condicions sanitàries, si hi ha servei de menjador: està autoritzat? Són els materials adequats a les edats dels infants? Hi ha elaborat un Pla d'evacuació? Existeix una carta detallada de preus pels serveis que es donen? Existeix un document on s'informi a les famílies de quina és la filosofia i objectius del centre? Per cada usuari es disposa d'un expedient amb les dades mínimes? Es compleix amb la llei de protecció de dades? Qui vetlla perquè en aquests espais privats tot es faci i estigui conforme a una normativa que tingui cura pel benestar dels infants?

Estam, en aquests moments, davant uns espais a-legals, on si es dona un

conflicte no se sap quina és l'Administració responsable: Oficina de Defensa dels Drets del Menor? Treball? Sanitat? Conselleria de Serveis Socials? Conselleria d'Educació? Departament de Llicències d'activitats de l'Ajuntament? Patronat Municipal d'Escoles d'Infants? Qui inspecciona?

En segon lloc també hi ha una cinquantena de centres privats que, de manera voluntària varen sol·licitar ser Centres d'Educació Infantil i que en aquests moments estan autoritzats com a tals, per la Conselleria d'Educació i Universitat. Aquests centres han de complir tots els requisits que sol·licita la Conselleria d'Educació i, per tant, la intencionalitat educativa conscient és explícita. Alguns d'aquest centres, els qui de manera voluntària s'han presentat a les diferents convocatòries, també pertanyen al Registre Municipal d'Escoles d'Infants. Aquest fet fa que les famílies que duguin els seus infants a aquestes escoles puguin sol·licitar, cada curs, el Bo escolar. Els costos dels diferents serveis que ofereixen els centres: matrícula, menjador, hores extres d'estada al centre, beure, material, bata, assegurança

depenen únicament de la direcció del centre i es cobreixen només amb els pagaments de les famílies.

En tercer lloc, i des del setembre del 1979, l'Ajuntament de Palma, donant sortida a una petició popular va crear el que en aquells moments es va dir Patronato Municipal de Guarderías Infantiles. Integrat, en principi, per dues escoles infantils impulsades pel moviment veïnal: Son Ximelis (actual Son Roca) i S'Arenal. Més endavant es va fer la recepció de dos centres més, gestionats pel que en aquell temps es coneixia com Fundación de Hogares Infantiles del Niño Jesús: Santa Catalina i Intendent Garau (actual Ciutat Antiga). Tots quatre, centres autoritzats per cada Llei educativa corresponent. Va ser a partir del 2003 que el Patronat Municipal d'Escoles d'Infants (PMEI) va anar obrint noves escoles. En aquest moment el PMEI ofereix places a 11 escoles d'infants autoritzades totes elles per la Conselleria d'Educació i Universitat. Aquestes escoles d'infants es consideren públiques i el seu cost està cobert per: l'aportació de l'Ajuntament de Palma; una subvenció, de quantia variable en funció de cada convocatòria, de la Conselleria d'Educació i Universitat, i per les mensualitats abonades per les famílies en funció de l'ordenança reguladora del preu públic.

Durant tots aquests anys s'han produït canvis a tots els nivells: grans avanços amb el coneixement del desenvolupament infantil, lleis educatives noves, noves necessitats i estructures familiars, possibilitat del pare de sol·licitar el permís per paternitat, canvis importants de molts de centres privats per poder aconseguir l'autorització de la Conselleria d'Educació i Universitat, nous responsables polítics... però de portes endins, queden reptes a assolir: realitzar un projecte ferm a mig termini per aconseguir que tots els recursos destinats a atendre la primera infància estiguin sota la supervisió d'alguna Administració; determinar qui té les competències pròpies de l'etapa 0-3 per poder actuar amb fermesa i previsió davant la responsabilitat adquirida i, tal vegada, re-pensar una estructura legal que faci més eficient la resposta de l'Administració -PMEI- davant les necessitats de les escoles infantils. ■